

בית אבות 'שיבה שמחה', חיפה תשס"ד

ריקי קיוותה מאוד, שגברת כהנא הקשישה לא תשאל אותה איך היה הערב. בשום אופן לא התחשק לה לדבר עליו או להיזכר בו, והכל בגלל חומי. דווקא חומי נעימה בדרך כלל, אבל הפעם היא הצליחה להרוס לה את כל המצב רוח. האמת היא שהערב היה מוצלח ביותר. הכל דפק כמו שעון וכמו שהיא אוהבת. התחילו בזמן, ההגברה לא קרטעה, כל הציוד החשמלי פעל כשורה, והבנות הציגו וחוללו ושרו היטב. ממש ערב ברמה גבוהה ללא תקלות, ברוך השם. כולן אמרו את זה. בסוף הערב הדהדו מחיאות הכפים של ההורים ושל הבנות במשך שעה ארוכה. אמא אחת נרגשת אף עלתה לבמה והודתה בשם כולן על ערב איכותי עשיר בתכנים יהודיים וברמת ביצוע גבוהה. "מרגש, מפעים ועמוק", היא הגדירה את שחש הקהל כולו.

בת אחת עלתה גם היא והקריאה תודות בחרוזים לכל המאמנות, המתכננות, התופרות, המציירות ושאר העוסקות במלאכה. "ונודה מכל לחברתנו המוכשרת, שחתרה לקראת המטרה כמו רב חובל בעין הסערה, לא נחה ולא שקטה, עד שהביאה את אונית המסבה המסובכת אל חוף מבטחים של הצלחה מסחררת. נגיש לה-" ריקי לא אהבה כל כך את הדימוי הספרותי לאוניה טרופה בעין הסערה אף על פי שבחדשיים האחרונים היא באמת חשה קצת כמו רב חובל קשות, אבל היא שמחה מאוד בזר הפרחים ובמחיאות הכפיים שליוו את עלייתה לבמה וגם הגיבה באדיבות מכובדת.

אחרי ההופעה הקיפו אותה נשים ובנות שביקשו להודות באופן אישי, ואילי חבקה אותה ואמרה שהיה פשוט נפלא. הכל היה כל כך מושלם, רק חומי היתה חסרה עכשיו עם המשפט הטפשי שלה. זה קרה ממש ממש בסוף, אחרי שכל הקהל התפזר, והבנות גמרו לארוז את התלבושות ולהצטלם ולחפש את חפציהן האבודים ולהחליף רשמים ושוב להצטלם ולהפרד זו מזו באחוליים לבביים ולדון אם זה הוגן או לא הוגן שלומדים מחר מתשע וחצי כרגיל ולהפרד עוד פעם וכו' וכו'.

ככה כשהן כבר יצאו מהאולם, נגשה אליה חומי, נחמדה כמו תמיד, ואמרה לה שהיה מקסים באמת, ובכל זאת כדאי לה, לריקי, למצוא דרך לפייס את רותי, כי היא יודעת שרותי עדין פגועה מאוד מכל הסיפור של התפאורה, וכל ההצלחה לא שווה אם מישהו נרמס בדרך. כן, ככה בדיוק היא אמרה, "לא שווה כל ההצלחה אם מישהו נרמס בדרך". לרמוס אדם. זה נשמע כמו לרמוס נמלה בנעל מגושמת. אבל רותי אינה נמלה. היא בת בכיתה, והיא מצירת, והיא זלזלה בתפקידה. היא לא צירה כמו שצריך. ריקי עמדה המומה רגע, ואחר כך אמרה לאט לאט: "ככה - את - חושבת?" חומי התכונה לענות, אבל אז אילי משכה את ריקי בכתפה ואמרה שהמונית שהן הזמינו הגיעה.

הן נכנסו למונית ונסעו הביתה, וריקי שמעה עוד הרבה תשבחות מאמא שלה ומאחיותיה, אבל הטעם כבר יצא לה, והיא לא הבינה למה. אולי היא כן הבינה. לא כולן באו להחמיה לה. צביה לא באה, והיו עוד בנות ורותי כמובן והמשפט ההוא של חומי שרודף אותה. די, הערב כבר עבר, והיא לא צריכה לחשוב כל כך הרבה. היה מוצלח, ברוך השם, וזה מה שחשוב.

אל בית האבות היא הגיעה בזמן, והפעם ללא ריצה מתנשפת. מהבית היא באה, ולא מחזרות מתישות, ואפילו הספיקה לאפות עוגה טעימה. בחדרה של סבתא ישב אחותה של סבתא, דודה מינה. פעם בחודש היא באה מעיר רחוקה לבקר את אחותה. היא שמחה להתכבד בעוגה ורצתה לדעת מה שלום כולם, ואיך אמא מסתדרת, ואיך הלימודים. ריקי ידעה שגברת כהנא מחכה לה, והיא חשה מיד איך החוסר סבלנות הבסיסי שלה מצמיח עשרות רגלים קטנות מהירות, והן זוחלות במהירות שיא אל כפות רגליה וממריצות אותן לקום ולברוח משם.

"הכל בסדר, ברוך השם", היא ענתה מהר והביטה בשעונה. "אמא מרגישה טוב, והלימודים בסדר". עוד הצצה לשעון. "מה שלומכם?" למען הנימוס ועוד הצצה שעונית. הדודה לא הבחינה בהצצות ושאלה מה חדש, מי מתחתן בקרוב, ואם נוסף תינוק למשפחה שהיא עוד לא יודעת עליו. ריקי פחדה שהרגלים הקטנות יפרצו החוצה ויחוללו מהומה. "אין חדש", היא ניסתה לענות בקיצור, אבל הדודה רצתה פירוט. ריקי נשכה את שפתיה. "לא שווה לרמוס אדם", הלמו בה מלים מעצבנות, והכריחו אותה להישאר שם ולענות לדודה תשובה אחרי תשובה. חמש דקות בעטו בה רגלים מבפנים; חמש דקות היא דחפה אותן בחזרה וענתה תשובות; ואז קמה הדודה ונשקה על לחייה ואמרה שהיא חייבת ללכת כי אחרת היא תפסיד את האוטובוס. ריקי לא זזה עד שהדודה נעלמה בקצה המסדרון, ואז היא רצה לאורך המסדרונות ונזכרה ששכחה את העוגה, אז היא חזרה אל החדר ושוב רצה מהר והגיעה מתנשפת אל הלובי, יותר מתנשפת מאשר אחרי חזרות מתישות.

גברת כהנא חכתה לה. פניה היו מהורהרות משהו. היא לא שאלה למה ריקי מאחרת, ואיך היה הערב, והיא גם לא שמחה לב לעוגה. "ספרתי לך על הילד?" היא שאלה וחיכה אל ריקי את חיוכה החם. "לא", אמרה ריקי, והתישבה ונסתה ליצב את נשימותיה ולהרגע. "איזה ילד?"

"הילד של בלהה", אמרה גברת כהנא. "הוא היה הסוכריה שלנו, של כולנו, אבל מענין שמי שנקשרה אליו יותר מכולם היתה דוקא דבורי. היא היתה מושיבה אותו על ברכיה ומספרת לו ספורים, ופתאום באמצע הספור היו עיניה ננעצות בו, והמבט שלה נדד מפניו הטהורים והמתוקים אל מקום רחוק".

"רחוק?" שאלה ריקי. "כן, רחוק זו המילה הנכונה. כאילו היא רואה בו עוד מישהו". "אח קטן?" הציעה ריקי בהיסוס.

גברת כהנא נאנחה. "אולי. דבורי לא דיברה כמעט על עצמה. לא ידענו אם היא השאירה אחריה משפחה, אם הוריה שלחו אותה ולמה. אולי הם תפסו, שלא כמו רוב יהודי הונגריה, מה עומד לקרות, והם מצאו דרך להציל נצר ממשפחתם. פעמים רבות בעיניה הצוחקות של דבורי בכו געגועים. אף אחד לא ראה את הדמעות, אבל הן היו שם, בבארות העמוקות של עיניה, בזאת אני בטוחה. גם הילד של בלהה לא ראה אותן, אבל בנפשו הקטנה והרגישה הוא הבין שהן קימות ונתן לדבורי להביט בו ללא התנגדות. רק בן שלוש הוא היה, בן יחיד, ולו לפחות חמש אמהות חוץ מאמו האמתית - סבתא מפנקת ודודות שראו בו נסיך מושלם. אבל רק לדבורי הוא נתן להביט בו ככה באמצע ספור בלי להתלונן".

"אחרי שנים ספרה לי בלהה שדבורי היתה באה אל ביתה, נכנסת בשקט אל חדרו ומתבוננת בו בשנתו במשך שעה ארוכה. 'היא היתה עומדת ככה שקועה ברגשותיה. מידי פעם פרצה

ממנה אנחה עמוקה. לפעמים היא מלמלה משהו. פעם שמעתי אותה ממלמלת את שמו. חיימ'קה שלי, חיימ'קה שלי, היא אמרה. למי היא קראה? לא הצלחתי להבין. בדרך כלל היא שתקה. אחרי זמן היתה מתנערת, רוכנת אל המיטה, מדביקה למצחו נשיקה ויוצאת חרש'".

"במשך השנים היא לא ספרה על אח קטן שנשאר בהונגריה? לא הגיעו ידיעות?" שאלה ריקי, חושבת על הגעגועים ההם, ולא מצליחה להרגיש אותם באמת. מה היה עובר עליה, לו נאלצה להיפרד לעולם מאחיה הקטן? היא נרעדה. דחף עלה בה לרוץ הביתה ולהחזיק אותו בזרועותיה. דבורי לא יכלה לרוץ הביתה, אל הוריה, אל אחיה ואל אחיותיה, אל חיימ'קה שלה, אם היה לה אח בשם הזה. היא רחקה מהם מאוד, ובאירופה השתוללה מלחמה, ושערי הונגריה ננעלו.

גברת כהנא שתקה לרגע, ואחר כך אמרה: "קלטנו דברים במשך הזמן, אבל זה קרה הרבה יותר מאוחר". עיניה נדדו מפניה של ריקי אל השולחן, ואז נעגם פתאום סבר פניה והיא קראה: "אוי, לא אמרתי לך תודה על העוגה. היא נראית טובה במיוחד. אמרתי לך כבר שבלהה היתה שמחה לצרף אותך לצות המטבח שלה?"